

LIBRIS

We know
books

SFÂNTUL NICOLAE
VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

SEMNE ȘI SIMBOLURI

ÎNDRUMAR PENTRU DESCIFRAREA
MINUNILOR LUMII LUI DUMNEZEU

traducere din limba sârbă de
IONUȚ și SLADJANA GURGU

PREȘIA

pagina 007	Scrisoare către studenții teologi despre filosofia creștină
pagina 012	Simboluri
pagina 056	Semne
pagina 102	Plimbare în natură cu Evanghelia în mînte
pagina 112	Tâlcuire la zilele creației
pagina 133	Cugetări la lunile anului
pagina 150	Cugetări la zilele săptămânii
pagina 158	Addenda

REALITATEA ȘI SIMBOLURILE EI

01 Câtă vreme copilul învață abecedarul, pentru el literele sunt, în sine, un fel de idoli. Literele sunt pentru el o realitate materială. Copilul care buchisește, privește cu toată atenția la litere și cu toată mintea se gândește numai la litere. Când isprăvește de citit un cuvânt, literă după literă, îl întrebi ce a citit și nu știe. Și se miră pentru ce îi pui o asemenea întrebare. El nu bănuiește noima cuvintelor citite. Forma, mărimea și culoarea literelor scrise – doar acestea au lăsat amprente în sufletul lui, și acestea-s tot ceea ce știe el despre litere deocamdată. Literele sunt pentru el o realitate materială, la fel ca idolii pentru închinătorul la idoli. De aceea, atât cel ce buchisește, cât și închinătorul la idoli privesc la idolii lor cu frică și cu cinstire.

02 Cu cei ce buchisesc se aseamănă și mulți oameni în toată firea, ba chiar și mulți care poartă numele de filosofi și savanți. Cu multă osteneală și sudoare, aceștia de-abia ajung la buchisirea slovelor firești, însă nicidecum și la noima și însemnătatea lor. Iar omul învățat citește slovele negândind măcar la cuvinte; le citește prinzând îndată înțelesul lor. Multă vreme trebuie să se chinuie învățătorul până-l învață pe elev să „citească după înțeles.”

Ceea ce se potrivește în privința cărții se potrivește și în privința naturii. Închinătorii la natură sunt întocmai cu închinătorii la slovă. Închinătorii la natură sunt copii înaintați în vârstă, dar necopți. Întrebați-i ce înseamnă lucrurile și întâmplările: vă vor privi la fel de pătrat ca cel ce buchisește, când este întrebat despre înțelesul a ceea ce a citit.

03 Și, astfel, se poate spune că niciun închinător la idoli nu știe să citească; știu să citească numai închinătorii duhului. Pentru cei dintâi, fapăturile din natură sunt o realitate materială, înfățișată în formele, mărimile, culorile, felurile lor funcții și relații. Însă, pentru ceilalți, fapăturile sunt simboluri, iar realitatea duhovnicească este noima și viața și îndreptățirea ființării acestor simboluri.

04 Minunat vorbește despre aceasta Sfântul Simeon Noul Cuvântător de Dumnezeu: „Cel luminat de Duhul Sfânt, Care toate înnoiește, capătă ochi noi și urechi noi, și nu mai vede ca un om, adică după simțuri, ci, ca unul ce stă mai presus de om, privește duhovnicește lucrurile trupești, ca pe niște simboluri ale lucrurilor nevăzute.” /Cuvântul 65/ Așa și este omul ce știe să citească duhovnicește. El nu buchisește slovele naturii ca un începător într-ale abecedarului, ci merge după noimă, caută noima și o tâlcuiește.

05 Sfântul Maxim Mărturisitorul grăiește asemănător: „Toată lumea cea gândită (duhovnicească) tainic

se înfățișează, prin simbolice asemănări, în lumea cea simțită pentru cei ce au ochi să vadă, și toată lumea cea simțită se cuprinde în cea gândită." /Mistagogia, cap. II/ Văd aceasta cei ce au ochi să vadă, adică cei cu știință de carte, care știu să citească după înțeles – altfel spus, cei ce au vedere duhovnicească și pot vedea în duh cele ale duhului, nu doar cu ochii trupești cele ale trupului.

06 Și Apostolul Pavel vorbește despre aceasta în cuvintele următoare: „litera ucide, iar duhul face viu” /2 Corinteni 3, 6/ precum și: „vedem acum ca prin oglindă în ghicitură, iar atunci, față către față.” /1 Corinteni 13, 12/ Și iarăși, mai încolo, și mai pe larg: „Neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, iar cele ce nu se văd sunt veșnice.” /2 Corinteni 4, 18/

07 De aici, se înțelege limpede că cine citește natura fără duh și fără noimă, acela citește moarte, vede moarte, primește moarte. Și cine privește natura văzută ca pe o realitate materială, și nu ca pe o „ghicitură în oglinda duhului,” acela nu vede nimic mai mult decât un școlar de clasa întâi, care nu s-a desprins de buchisirea slovelor. Și cine privește ceea ce se vede cu ochii ca pe ceva veșnic – cum priveau unii filosofi, începând de la vechii naturaliști elini până la cei mai noi tovarăși ai lor întru cugetare, teutono-latini –, acela este, cu adevărat, un închinător la idoli, neștiutor de carte, a cărui cunoaștere stă numai în buchisirea și divinizarea slovelor lipsite de

înțeles. Veșniciei îi aparține realitatea duhovnicească, iar vremii – simbolurile acelei realități.

08 Și cortul vechi-testamentar, pe care l-a făcut de-Dumnezeu-înțeleptitul meșter Veseleil, după modelul pe care i l-a arătat Dumnezeu lui Moise pe Sinai, drept a slujit „închipuirii și umbrei celor cerești.” /Evrei 8, 5/ Însă, cortul a pierit odată cu venirea lui Hristos, așa cum se pierde din vedere slovele atunci când se pricepe înțelesul. Când realitatea s-a arătat, simbolul acelei realității a pierit. Venind, Domnul a întins simbolismul realității duhovnicești asupra întregului Cosmos. Nu numai cortul, ci întreg Cosmosul înfățișează chipul și umbra lucrurilor cerești.

09 Hristos S-a slujit pe îndelete de simbolurile naturii pentru a lămuri realitatea duhovnicească pe care El a arătat-o lumii. Atunci, când se adunau mulțimile de oameni în jurul Lui, „a grăit lor multe, în pilde.” /Matei 13, 3/ Cuvântul *pildă* sau *parabolă* arată o acțiune dramatică, sau o întâmplare obișnuită, sau o legătură dintre lucruri și om, însă în așa fel ca să aibă, ce-i drept, și un înțeles vădit – dar înțelesul adevărat și de competență al ei se află doar pe tărâmul realităților duhovnicești, în împărăția duhovnicească. „De aceea le vorbesc în pilde,” a zis Domnul, „că, văzând, nu văd, și auzind, nu aud, nici nu înțeleg.” De ce oare? „Căci inima acestui popor s-a învârtoșat.” /Matei 13, 13-15/ Inima învârtoșată înseamnă închiderea și orbirea vederii duhovnicești, care este în

inimă. Iar această vedere duhovnicească, ce se află în inimă, cuprinde tot ceea ce savanții numesc în chip tulbure „subconștientă,” „intuiție” și așa mai departe.

10 „Pentru că vouă vi s-a dat să cunoașteți tainele împărăției cerurilor, pe când acestora nu li s-a dat.”
/Matei 13, 11/

Așa le-a grăit Hristos ucenicilor Săi apropiați. De către cine li s-a dat? De către El Însuși. El a înlăturat de pe inimile lor toate depunerile întunecoase și vederea lor duhovnicească s-a deschis, încât au putut să vadă nemijlocit realitățile duhovnicești, întocmai ca Adam înainte de păcat, fără pilde și simboluri. Căci Adam cel fără de păcat în Rai era desăvârșit în citirea noimelor și înțelesurilor tuturor fapturilor și lucrurilor zidite. De aceea, Adam a și putut da fiecărei fapturi nume ce se potrivea miezului și noimei duhovnicești pe care fiecare faptură o înfățișa în chip simbolic. Căci nu Ziditorul a ales numele animalelor, ci „le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi.” Iar Adam nu a greșit, ci drept „a pus nume tuturor animalelor și tuturor păsărilor cerului și tuturor fiarelor sălbatice.” /Facere 2, 19-20/

11 Gânditorilor materialști, oameni cu inimi învârtosite, li se pare un lucru mărunț a da nume animalelor. Negreșit este un lucru cu totul mărunț și neînsemnat, dacă ne închipuim că Adam a dat nume animalelor așa, întâmplător și fără noimă, precum materialștii zilelor noastre dau nume cailor și câinilor, mai mult poreclind

decât numind. Însă, Adam nu a făcut această întâmplător și fără noimă, ci cu o adâncă și adevărată vedere a realității duhovnicești pe care fiecare animal o înfățișa prin sine. Acea lucrare, nespus de grea pentru un păcătos, Adam a săvârșit-o și repede, și ușor. El citea cu ușurință toate simbolurile realității, de vreme ce i-a fost dat să cunoască realitățile și fără simboluri; să le privească cu inima curată, precum cristalul, în Ziditorul și prin Ziditorul lor. Această cunoaștere vizionară, pătrundere și înfăptuire, a înnoit-o Mântuitorul cu ucenicii Săi apropiați. A înnoit-o, dar nu în grabă și dintr-o dată, ci încet și treptat, îndelung-lămurind și curățind, și în cele din urmă luminând cu Duhul Dumnezeiesc cel Sfânt.

12 Această vedere a realității, fără pilde, fără parabole, pe care Adam o avea, dar a pierdut-o, și pe care apostolii, pierzând-o, iar au dobândit-o, e hărăzită nouă, tuturor creștinilor. Și noi, toți, am fi avut această minunată însușire adamică și apostolească, acest simț spre înțelegerea nemijlocită a adevărului, dacă după Botez am fi rămas neîntinați și neîntunecați de păcat. Dar tot păcatul pleacă privirea noastră dinspre Ceruri către pământ și dinspre Ziditor către prăpastie. După fiecare păcat, noi ne ascundem de Dumnezeu, precum Adam, păcătuind, s-a ascuns „printre pomii raiului.” /Facere 3, 8/ Ne ascundem și ne tănuim, păcătuind și păcătuind, până ce, într-un sfârșit, firea cea dintru afară, tainicul nostru cel lipsit de voință, ajunge să ne fie Dumnezeu în locul lui Dumnezeu – adică până ce adevărul nu piere cu

totul din fața ochilor noștri, iar simbolurile adevărului nu înlocuiesc tot adevărul, toată realitatea. Sau încă și în alte cuvinte: până ce vederea inimii nu orbește cu totul și noi nu ne dăm întru totul vederii dobitocești a simțurilor să ne conducă. Și atunci se întâmplă cu noi ceea ce e spus: „orb pe orb urmează.”

13 Hristos încă a mai spus: „Duhul este cel ce dă viață; trupul nu folosește la nimic.” /Ioan 6, 63/ Nu numai trupul omenesc, ci, în sine, niciun trup din tot Cosmosul nu folosește la nimic în sine. El poate folosi la ceva în viața aceasta numai dacă duhul se folosește ca de o unealtă a sa, ca de un simbol al său. Duhul e realitate, trupul este simbol al duhului. Împăratul e împărat, și însemnele împăratului sunt însemne. Nesocotit ar fi cel ce ar tăgădui ființa împăratului și ar recunoaște drept împărat însemnele împăratului. Din păcate, astfel de suflete nenorocite avem și în vremurile noastre creștine, și în zilele noastre. Parcă am trăi în vremea Împăratului Nabucodonosor, cu atâtea și atâtea mii de zile și nopți înainte de Hristos, și nu în vremea împăraților încreștinați la 25 de veacuri după închinătorul la idoli, Nabucodonosor! Însă, voi, creștinii, nu trebuie să țineți seama de neînvățații închinători la idoli ai vremii noastre, fie având cunună împărătească, fie togă de doctor. Voi trebuie să fiți conștienți că vouă vi s-a descoperit adevărul și că voi sunteți cei ce îl cunoașteți. Dar osteniți-vă neîncetat, ca într-adevăr să îl cunoașteți.

PĂMÂNTUL, SOARELE ȘI STELELE CA SIMBOLURI

01 S-a zis: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul.” /Facere 1, 1/ Prin *Cer* se înțelege împărăția realităților duhovnicești, nevăzute și netrupești. Prin *pământ* se înțelege suma simbolurilor acelor realități, văzute și trupești. Pământul este, așadar, o imagine simbolică a cerului.

02 Toate puterile fizice ale pământului – precum atracția și respingerea, căldura, electricitatea, radiațiile și celelalte – sunt simboluri ale puterilor duhovnicești din Împărăția Cerurilor. În sine, acele puteri nu ar fi puteri, nici nu ar putea să ființeze, dacă nu ar sta în spatele lor puteri neasemuit mai mari, originare, puteri duhovnicești. Și dacă deasupra puterilor fizice nu ar fi tăria și stăpânia puterilor înțelegătoare, veșnice, ele ar slăbi, s-ar tulbura și ar preface în haos întreaga lume, cum este scris despre Dumnezeu și făpturi: „întorcându-ți Tu fața Ta, se vor tulbura; lua-vei duhul lor și se vor sfârși.” /Psalmi 103, 30/

03 Soarele este simbol al lui Dumnezeu Însuși. Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu scrie: „Ce

este soarele pentru cei trupești, este Dumnezeu pentru cei duhovnicești." Așa cum soarele luminează și, cu lumina sa, încălzește toate ființele vii de pe pământ, așa și Dumnezeu luminează toate sufletele cu mintea Sa și le încălzește cu dragostea Sa. Fără soare, mor trupurile; fără Dumnezeu, mor sufletele. Zis-a Moise norodului israiltenesc: „viață și moarte ți-am pus eu astăzi înainte, și binecuvântare și blestem. Alege viața ca să trăiești tu și urmașii tăi." /Deuteronom 30, 19/ Altfel spus, cunoaște-L pe Dumnezeu, Cel Unul și Viu, Nevăzut, și numai Lui să I te închini, iar simbolurilor văzute să nu li te închini ca unor dumnezei, fiindcă vei fi închinător la idoli. Cunoașterea lui Dumnezeu este viață, închinarea la idoli este moarte.

04 „Căci Domnul Dumnezeu este soare," soare și pavază celor drepti, zice cu dumnezeiască însuflare prorocul. Fără îndoială, prorocul Îl are în vedere pe Dumnezeu ca Lumină Veșnică, ca Luminător Veșnic al adevărului, dreptății și dragostei. Prorocul Maleahi Îl numește pe Dumnezeu „Soarele dreptății." /Maleahi 3, 20; 2 Petru 1, 19/ Ioan, văzătorul de cele tainice, istorisește în Apocalipsă cum a văzut cetatea Împăratului Ceresc, Ierusalimul cel de Sus, și zice: „și cetatea nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o și făclia ei este Mielul." /Apocalipsa 21, 23/ Iar altundeva, zugrăvind slava dreptilor, spune: „și noapte nu va mai fi; și nu au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul

Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărăți în vecii vecilor." /Apocalipsa 22, 5/

05 Dar poate că cineva va zice: oare, nu Hristos i-a numit pe toți dreptii sori, și nu este soarele simbol tuturor dreptilor? Cu adevărat, a zis Domnul: „atunci cei dreپți vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor.” /Matei 13, 43/ Și aceasta, mai tare și mai frumos decât acel soare văzut și simțit. În fapt, vor lumina asemenea lui Dumnezeu, Soarele dreptății. Dar lumina cu care aceia se vor înveșmânta și vor lumina nu va fi de la ei înșiși, ci de Dumnezeu, precum stelele își iau lumina de la soare. Despre aceasta lămurit vorbește Apostolul Pavel: „Alta este strălucirea soarelui și alta strălucirea lunii și alta strălucirea stelelor.” /1 Corinteni 15, 41/

06 Prorocul Daniel spune despre dreپți că „vor lumina... ca stelele în vecii vecilor.” /Daniel 12, 3/ Și Simeon Metafrastul zice că sfinții se aseamănă stelelor care, așezate pe crugul ceresc, luminează întregului Cosmos. Și mulți alți duhovnici mari, totdeauna, au socotit stelele ca simboluri ale îngerilor, dreپților și bine-plăcuților lui Dumnezeu, în vreme ce soarele l-au socotit ca simbol al Însuși Împăratului și Dumnezeului atotputernic.

07 Așadar, noi, creștinii, socotim pământul, soarele și stelele simboluri ale realităților duhovnicești, nicidecum realitate în sine. Însă, păgânii, vechi și noi,